

Vergaderjaar 1986–1987

19484

Herziening van de bepalingen betreffende het Nederlandse Muntwezen (Muntwet 1987)

Nr. 10

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG

Ontvangen 14 april 1987

Algemeen

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen naar aanleiding van het voorstel van de V.V.D.-fractie om onder andere te komen tot de invoering van een zilveren dukaat, of het niet nog beter zou zijn uit numismatische overwegingen te kiezen voor de invoering van een zilveren rijder.

Over de invoering van de zilveren dukaat kom ik in deze nota nader terug bij mijn beantwoording van de desbetreffende reactie van de leden van de V.V.D.-fractie op de memorie van antwoord. Ik veroorloof mij in dat verband ook in te gaan op het voorstel van de leden van de C.D.A.-fractie tot het invoeren van een zilveren rijder.

Verder vroegen deze leden om een reactie op het Belgische initiatief te geraken tot een munt van honderd ecu in goud en één van twintig ecu in zilver.

Het initiatief van de Belgische regering om ter gelegenheid van de dertigste verjaardag van de oprichting van de Europese Gemeenschappen twee Ecu-munten uit te geven, te weten van één van 50 ecu en één van 5 ecu (dus niet de voorgenomen honderd respectievelijk twintig ecu), heeft slechts symbolische betekenis. Weliswaar hebben deze Ecu-munten in België de status van wettig betaalmiddel, maar zij zullen als zodanig niet worden gebruikt, omdat de intrinsieke waarde hoger ligt dan de nominale waarde.

Vooralsnog zullen van Nederlandse zijde geen stappen worden ondernomen die zouden moeten leiden tot de invoering van één of meer Nederlandse Ecu-munten, omdat de uitgifte van dergelijke munten niet past in het huidige beleid ten aanzien van bijzondere muntuitgiften.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen welke gedachten ten tijde van de voorbereiding van de Grondwetsherziening bij de regering bestonden over de vraag hoe bij de wet het geldstelsel moet worden geregeld en in hoeverre de nu gekozen opzet daarmee overeenstemt.

Het regeringsontwerp voor een nieuwe Grondwet bevatte aanvankelijk geen enkele bepaling meer inzake het geldstelsel, doordat de artikelen 73 en 190–192 van de oude Grondwet volgens het voorstel zouden worden geschrapt. Uit de memorie van toelichting bij wetsvoorstel 15 468 (Tweede Kamer, zitting 1978–1979, nr. 3) kan worden afgeleid, dat met

betrekking tot het geldstelsel geen additionele wetgevende arbeid werd overwogen (memorie van toelichting, 4e alinea, 2e volzin: «De voornaamste regelingen op monetair gebied liggen wettelijk vast en de voorgestelde vereenvoudiging van de Grondwet zal daar geen verandering in brengen»). Met name de P.v.d.A.-fractie hechtte er echter aan toch een voorschrift inzake het geldstelsel op te nemen. Het voornaamste argument daarvoor was, dat zij een grondwettelijke waarborg wilde creëren tegen invoering van een ander dan nationaal geldstelsel zonder consent van de wetgever. Het huidige artikel 106 is in de Grondwet opgenomen op basis van desbetreffende amendementen van de leden Wöltgens en Van Amelsvoort, welke als volgt worden toegelicht (Tweede Kamer, zitting 1979–1980, 15 468, nr. 11): «Door het vervallen van de artikelen 73 en 190–192 zou in de Grondwet elke bepaling van monetaire aard ontbreken. Het voorgestelde vervangend artikel spreekt voor zich». Het begrip geldstelsel is tijdens de parlementaire behandeling overigens niet nader toegelicht.

Zoals ik ook al opmerkte in de memorie van antwoord op het onderhavige wetsvoorstel, meen ik dat in de herziening van de Grondwet geen dwingende redenen kan worden gevonden om een alomvattende raamwetgeving tot stand te brengen. Uit de behandeling van de Grondwetsherziening is mij niet gebleken, dat zulks toentertijd wel noodzakelijk werd geacht. In het kader van de vorenstaande vraag stelden deze leden belang te hebben in een globaal inzicht in de wetgeving in de overige OESO landen met betrekking tot het geldstelsel.

Het onderhavige wetsvoorstel regelt het bestaan en de verschijningsvorm van munten als onderdeel van het Nederlandse geldstelsel. Ik meen dat het in dat kader te ver voert om een onderzoek in te stellen naar de inrichting van de geldstelsels in de andere landen van de OESO.

Vervolgens merkten deze leden op, dat met name de ontwikkelingen die in EG-verband worden beoogd door nieuwe wetgeving zoals de onderhavige niet dienen te worden geblokkeerd. Zij vroegen of de regering daaraan in dit algemene kader heeft gedacht en zo ja welke gevolgtrekkingen terzake zijn gemaakt.

Allereerst merk ik op, dat de onderhavige wetgeving een herziening en met name een vereenvoudiging inhoudt van thans bestaande wetgeving en als zodanig geen additionele regelgeving tot stand beoogt te brengen. Thans is nog niet te voorzien hoe de ontwikkelingen terzake van een Europees geldstelsel zullen uitpakken. Het lijkt mij dan ook weinig zinvol daarop met het onderhavige wetsvoorstel vooruit te lopen, dan wel iedere wetgevende arbeid op dit gebied stil te leggen. Zo de ontwikkelingen in EG-verband daar aanleiding toe geven zal te zijner tijd de wet moeten worden aangepast. De verwachting is echter niet, dat dit op korte termijn het geval zal zijn.

Op de vraag van de leden van de P.v.d.A.-fractie of al nader kan worden medegedeeld, wanneer het onderzoek in zake het tot uitdrukking brengen van het doelmatigheidsstreven in een andere presentatie van de cijfers van 's Rijks Munt tot beleidsconclusies zal leiden, kan worden geantwoord, dat het in de bedoeling ligt om met ingang van het begrotingsjaar 1988 de nieuwe presentatie van de cijfers van het Staatsmuntbedrijf in te voeren.

In vervolg hierop vroegen deze leden welke regelgeving mogelijk ten gevolge van zulke beleidsconclusies zal moeten worden aangepast en of overigens de behoefte aan de herziening van de Bedrijvenwet voor het Staatsmuntbedrijf niet evident is.

Een andere presentatie van de cijfers van 's Rijks Munt zal naar mijn mening geen aanleiding geven bestaande respectievelijk thans vastgestelde regelgeving – meer specifiek de Comptabiliteitswet en de Bedrijvenwet en artikel 10 van dit wetsvoorstel – aan te passen. Ten aanzien van Bedrijvenwet merk ik op, dat deze wet niet specifiek van toepassing is

op het Staatsmuntbedrijf, doch ook op andere staatsbedrijven, te weten de Staatsdrukkerij, het Staatshaven- en visserijbedrijf en het Staatsbedrijf der P.T.T. Ten aanzien van deze bedrijven zijn privatiseringsonderzoeken ingezet die een herziening van de Bedrijvenwet thans niet opportuun doen zijn. De bepalingen van de Bedrijvenwet noch de comptabele bepaling in het onderhavige wetsvoorstel (artikel 10) vormen in het kader van een andere presentatie van de cijfers van 's Rijks Munt een belemmering.

Tevens stelden deze leden in dit verband de vraag hoe de verantwoordelijkheid voor de acquisitie voor orders van derden geregeld is en of de beslissingsbevoegdheid terzake bij de bedrijfsdirectie ligt of dat ook de Minister van Financiën de bevoegdheid heeft te beslissen. Het aantrekken van orders voor derden wordt in principe overgelaten aan 's Rijks Munt, hetgeen mij ook als geheel in de bedrijfsvoering passend voorkomt. Binnen het algemene kader van het door de regering gevoerde buitenlandse beleid worden eventuele orders van andere landen uitgevoerd. Tevens sluit dit aan bij artikel 11 van het onderhavige wetsvoorstel. Een en ander laat uiteraard onverlet, dat de uiteindelijke verantwoordelijkheid bij de Minister van Financiën ligt.

De leden van de V.V.D.-fractie reageerden uitgebreid op het antwoord op hun voorstel tot het invoeren van een zilveren dukaat en een dubbele zilveren dukaat. In dit verband stelden zij een aantal concrete vragen waarop ik eerst antwoord zal geven alvorens in te gaan op de argumenten die deze leden aanvoerden voor de invoering van de zilveren dukaat in de provinciale – Utrechtse – uitvoering.

Allereerst vroegen de leden van de V.V.D.-fractie wanneer de zilveren dukaat werd ingetrokken, of dat dit impliciet gebeurde door de niet-opening ervan in de Muntwet 1847.

Bij de Wet van 18 december 1845, Stb. 90, werd de mogelijkheid geopend alle vóór het vaststellen van de Muntwet 1816 vervaardigde zilveren muntspeciën buiten omloop te stellen; dat gold dus ook de zilveren dukaat van 1816. Bij het Besluit van 14 februari 1846, Stb. 7, werden onder andere de provinciale zilveren dukaten buiten omloop gesteld, terwijl de Muntwet 1847 een einde maakte aan het bestaan van de nooit aangemaakte Koninkrijks-zilveren-dukaat. Als bijlage bij deze nota is de omschrijving en een afbeelding gevoegd van de laatst aangemaakte zilveren dukaat en de omschrijving van de zilveren dukaat volgens de Muntwet 1816, waarom deze leden verzochten. Verder zouden deze leden gaarne nadere inlichtingen ontvangen over de periode en de mate waarin de historische dubbele gouden dukaat op het grondgebied van de republiek is aangemaakt, respectievelijk heeft gecirculeerd.

Bij de ordonnantie van 21 maart 1606 werd de dubbele gouden dukaat ingevoerd en vanaf 1646 vond regelmatig uitgifte van dubbele gouden dukaten plaats. Deze dubbele gouden dukaten werden evenals de gouden dukaten met name aangemaakt ten behoeve van de internationale handel. In het binnenland speelden deze munten nauwelijks een rol. De invoering van de dubbele gouden dukaat valt mijns inziens te rechtvaardigen en wel, omdat de gouden dukaat een doorgaande historische lijn kent en de dubbele gouden dukaat als variant van de gouden dukaat een bestaande munt is geweest, die ten tijde van het Koninkrijk in de muntwetgeving (tot 1901) opgenomen is geweest en is aangemunt.

Zowel voor de zilveren dukaat als de zilveren rijder geldt, dat deze waren opgenomen in de Muntwet 1816; geen van beide munten is echter ooit onder deze wet aangemaakt. Voor de zilveren rijder geldt bovendien, dat deze nimmer ten tijde van het Koninkrijk is aangemaakt, zulks in tegenstelling tot de zilveren dukaat (zij het in provinciale uitvoering). Voor het laatst zijn zilveren ridders aangemaakt in 1798. Voor hernieuwde opnemingen van de zilveren rijder is derhalve vanuit historisch perspectief minder te zeggen dan voor het opnemen van de zilveren dukaat.

Ten aanzien van de door de leden van de V.V.D.-fractie uitgesproken voorkeur voor de invoering van een zilveren dukaat als provinciale munt in de Utrechtse uitvoering merk ik het navolgende op.

De uitgifte in 1816 van een zilveren dukaat in de provinciale Utrechtse uitvoering vond plaats op initiatief van een particulier (en ten behoeve van de internationale handel). De aanmuntung vond plaats bij de Munt te Utrecht, omdat dit het enige overgebleven munthuis was, dat door de toenmalige bezetter na de sluiting van de andere munthuizen als landelijk munthuis gehandhaafd bleef. Toen na de bevrijding eind 1813 de aanmuntung van handelsmunten weer werd hervat, gebeurde dit op basis van een desbetreffend besluit (Besluit van 19 januari 1814, Stb. 10) in de oude provinciale uitvoering, omdat er nog geen nieuwe wetgeving was. Derhalve vond uitgifte van de zilveren dukaat plaats met het wapenschild van de provincie Utrecht en haar titel in het omschrift op de voorzijde, omdat alleen het munthuis van de provincie Utrecht nog in bedrijf was.

Daarnaast werden blijkens de Wet van 18 december 1845 de voor de Muntwet 1816 aangemaakte zilveren muntspeciën als provinciale en niet als Koninkrijksmunten beschouwd. Dat de zilveren dukaat later niet in de aangepaste versie weer werd uitgegeven, had te maken met een gebrek aan belangstelling. Zowel de gouden dukaat als de zilveren dukaat waren in aangepaste versie in de Muntwet 1816 opgenomen. De gouden dukaat werd in deze Koninkrijksversie direct al vanaf 1817 in groten getale aangemaakt.

Artikelen

Artikel 5

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen om een verduidelijking van het regeringsstandpunt terzake van het delegeren van de technische specificaties aan de uitvoerende macht.

Bij het onderhavige wetsvoorstel is ervan uitgegaan de vaste, onveranderlijke elementen van de Nederlandse munten in de wetgeving op te nemen en die elementen die aan verandering onderhevig kunnen zijn over te laten aan regeling bij algemene maatregelen van bestuur. De beeltenis van de Koning(in) en de vermelding van Zijn(Haar) naam op de voorzijde van de Nederlandse munten en de vermelding van de waarde-aanduiding op de keerzijde zijn naar mijn mening vaste elementen en behoren dat ook te zijn. Ten aanzien van de technische specificaties zijn veranderingen mogelijk en de Nederlandse munthistorie laat zien dat die ook hebben plaatsgevonden.

Artikel 8

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen vervolgens om een verduidelijking van de voorwaarden die in het algemeen zeker in acht genomen zullen worden bij een besluit tot buitenomloopstelling van munten. Tevens vroegen zij in dit verband in hoeverre de Nederlandsche Bank voor de buitenomloopstelling van bankbiljetten dezelfde voorwaarden hanteert.

Als voorwaarden die in acht genomen zouden moeten worden bij een besluit tot buitenomloopstelling van munten kunnen worden genoemd, dat in ruime mate bekendheid moet worden gegeven aan de buitenomloopstelling en dat na de buitenomloopstelling gedurende een voldoende lange periode de mogelijkheid tot inwisseling tegen vergoeding van de vroegere nominale waarde open zal moeten worden gesteld. Er zal derhalve ook bekend moeten worden gemaakt waar en gedurende welke termijn de buiten omloop gestelde munten kunnen worden ingewisseld.

Ten aanzien van de buitenomloopstelling van bankbiljetten veroorloof ik mij te verwijzen naar hetgeen daarover is bepaald in artikel 14 van de Bankwet 1948.

Artikel 9

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen of in het licht van de beantwoording in de memorie van antwoord kan worden aangegeven waarom nochtans behoefte is de leden 2, 3 en 4 van dit artikel in de wet op te nemen.

Het feit dat al een aantal jaren geen gebruik is gemaakt van de expertise door 's Rijks Munt houdt geen waarborg in, dat in de toekomst geen valse, vervalste of geschonden munten zullen voorkomen. Handhaving van een wettelijke bepaling ten aanzien van dergelijke munten lijkt mij dan ook gewenst.

De Staatssecretaris van Financiën,
H. E. Koning

Bijlage bij de Nota naar aanleiding van het eindverslag

A. De zilveren dukaat die in 1816 te Utrecht werd aangemaakt volgens de specificaties en de omschrijving van de resolutie van 1659:

- a. Gewicht 28,25 gram, zilveragehalte 0,873, koers 50 stuivers;
- b. Beeldenaar:

voorzijde: staande geharnaste ridder, zwaard in rechterhand en provinciewapen voor zich houdend;

omschrift: MONeta NOVa ARGenta PROvinciarum CONFOederatarum BELGicarum + provincie-titel.

(Nieuwe zilveren munt van de Verenigde Provinciën van Nederland, de Utrechtse provincie-titel van TRAllectum);

keerzijde: gekroond wapen van de Staten-Generaal;

omschrift: CONCORDIA RES PARVAE CRESCUNT

B. De zilveren dukaat volgens de Wet van 28 september 1816 was:

- a. Gewicht 28,078 gram, zilveragehalte 0,868;
- b. Beeldenaar:

voorzijde: als vanouds, de geharnaste man, houdende in de linkerhand voor de knie het wapen des Rijks;

randschrift: MONeta ARGenta REGni BELGII (Zilveren munt van het Koninkrijk der Nederlanden);

keerzijde: het wapen des Rijks tussen de cijfers die het jaartal aanduiden.

randschrift: CONCORDIA RES PARVAE CRESCUNT.

De Staatssecretaris van Financiën,

H. E. Koning